

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverk-
samhet**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I anslutning till de offentliga sparåtgärderna föreslås vissa ändringar i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, som träder i kraft vid ingången av år 1993. Utbetalningen av slutposterna på de statsandelar som inte betalats ut i början av år 1993 skjuts upp med ett år för åren 1994 - 98. Det föreslås att förfarandet med efterfinansiering blir en alternativ form för läroanstalternas huvudmän att finansiera anläggningsprojekt fram till utgången av år 1997. Det föreslås vidare att det stadgande i lagen skall utgå enligt vilket den del av vinstmedlen från tippning och penninglotterier som används till betalning av statsan-

delar och statsunderstöd för undervisnings- och kulturverksamhet år 1993 procentuellt hålls oförändrad i förhållande till statsbudgeten för år 1992.

Det föreslås ytterligare att lagen under vissa villkor tillämpas på arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som påbörjats innan det nya statsandelssystemet trätt i kraft. Statsandel beviljas enligt den skala för statsandel för driftskostnader som upphävs från ingången av år 1993.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1993 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft vid ingången av år 1993.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Allmänt

Propositionen innehåller en del av de åtgärder genom vilka de inbesparingar som förutsätts i budgetpropositionen för 1993 skall genomföras på undervisningsministeriets förvaltningsområde. Propositionen innehåller de åtgärder som kräver avvikelse från stadgandena i lagen den 3 augusti 1992 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/92) som träder i kraft vid ingången av år 1993, och som är i kraft längre än ett år eller som förutsätter att de stadganden som är i kraft endast år 1993 ändras. I propositionen föreslås att utbetalningen av de statsandelar enligt gällande system som inte betalats ut i

början av år 1993 skjuts upp med ett år, att förfarandet med efterfinansiering av anläggningsprojekt fortsätts i fråga om de statsandelar som beviljas under åren 1993 - 1997 samt att det skall vara möjligt att år 1993 använda vinstmedlen från tippning och penninglotterier oberoende av begränsningar i finansieringslagstiftningen.

Sådana åtgärder enligt sparbesluten som förutsätter avvikelse från de stående stadgandena i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet endast i fråga om år 1993, vidtas genom en särskild lag. I propositionen med förslag till lag om vissa arrangemang i finansieringen av undervisnings- och kulturverksamheten år 1993, som avläts samtidigt med denna proposition, föreslås att de enhetspriser som ligger till grund för beräkningen av statsandelen till grundskolor, gym-

nasier, kvällsgymnasier, yrkesläroanstalter, musikäroanstalter och bibliotek samt museer, teatrar och orkestrar skall sänkas. I nämnda proposition föreslås också att det t.ex. skall vara möjligt att uppbära elevavgifter år 1993 samt att måltidsförmånen för kvällsstuderande avskaffas år 1993.

1.2. Uppskov med utbetalningen av statsandelar (49 §)

Enligt 49 § 2 mom. lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet iakttas specialarrangemang vid utbetalningen av de statsandelar som inte betalats ut då lagen träder i kraft. Enligt nämnda lagrum uppdelas utbetalningen av statsandelarna på åren 1993 - 97 så att de årliga posterna är lika stora. En statsandel som utfaller till betalning skall beräknas så att fem procent dras av från skillnaden mellan den enligt de på förhand fastställda statsandelsgrunderna ansökta statsandelen och förskotten samt delbetalningarna. En statsandel som understiger 10 000 mk betalas inte.

För att åstadkomma inbesparingar år 1993 föreslås att utbetalningen av de statsandelar som inte betalats ut i början av nämnda år skjuts upp med ett år. Enligt propositionen skall slutposterna av statsandelarna betalas i lika stora årliga poster under fem års tid åren 1994 - 98. På grund av senareläggningen beräknas en årlig ränta på sex procent under fem år på det belopp som motsvarar en årlig post. Räntan betalas i sin helhet i samband med utbetalningen av den årliga posten för år 1998.

1.3. Fortsatt efterfinansiering av anläggningsprojekt (50 §)

I lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet stadgas om finansiering av anläggningsprojekt som gäller byggande, förvärv, grundlig reparation eller motsvarande åtgärder i fråga om lokaler samt anskaffning av lösegendom i samband med sådana åtgärder. Enligt 40 § 3 mom. skall statsandelen för ett anläggningsprojekt betalas till huvudmannen för en läroanstalt eller någon annan inrättning i lika stora månatliga rater under den tid projektet beräknas pågå. Enligt 3 § lagen om statsandelar och statsunderstöd till

grundskolor, gymnasier och allmänna bibliotek (986/85) och 2 § 2 mom. 9 punkten lagen om finansiering av yrkesläroanstalter (624/85) kan statsandel för närvarande betalas i efterhand under sju år, räknat från ingången av det kalenderår som följer efter det då projektet slutfördes, i form av årliga, lika stora belopp. På obetald del av statsandelen erläggs en årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta.

För att omfattningen på byggandet inom undervisnings- och kulturverksamheten skall kunna bibehållas på nuvarande nivå utan att statens årliga utgifter ökas under de närmaste åren, föreslås att det stadgas om en möjlighet att finansieringen av investeringarna fortfarande sker i efterhand. Förfarandet med efterfinansiering är möjligt vid projekt som beviljas statsandel under åren 1993-97. Det föreslås därför att ett till innehållet nytt 4 mom. som möjliggör detta förfarande fogas till lagens 50 §. Om villkoren för betalningen stadgas i enlighet med gällande lagstiftning. Det föreslagna förfarandet med finansiering i efterhand gäller förutom byggnadsprojekt vid grundskolor, gymnasier, kvällsgymnasier, yrkesläroanstalter och bibliotek också anläggningsprojekt vid musikäroanstalter och medborgarinstitut samt de utrustningsanskaffningar vid yrkesläroanstalterna som betraktas som anläggningsprojekt.

1.4. Användningen av vinstmedel från tippning och penninglotterier år 1993 (55 §)

Enligt 55 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet skall den andel av vinstmedlen från tippning och penninglotterier som används till statsandelar och statsunderstöd för undervisnings- och kulturverksamhet år 1993 procentuellt vara densamma som i statsbudgeten för 1992. Genom stadgandet har man velat säkerställa den relativa andelen på prövning beroende understöd för vetenskap, konst, idrott, idrottsfostran samt ungdomsarbete av dessa vinstmedel.

Statens och kommunernas ekonomi har väsentligt förändrats sedan Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 215/1991 rd) avläts. I fastställd form försvårar 55 § lagen om undervisnings- och kulturverksamhet en ändamålsenlig an-

passning av anslagen i 1993 års budget till det nya ekonomiska läget. En förutsättning för att statens sparåtgärder skall kunna genomföras på ett smidigt sätt är att man avstår från denna bindning. Det föreslås därför att 55 § stryks i sin nuvarande form och ersätts med en till sitt innehåll ny 55 § enligt förslaget i 1.5.

Avsikten är att efter år 1993 återgå till tidigare gällande nivå då det gäller proportionen vid användning av vinstmedel från tippning och penninglotterier.

1.5. Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (55 §)

Enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) kan arbetskraftsmyndigheterna på arbetskraftspolitiska grunder skaffa vuxenutbildning från yrkesutbildningscentrer för vuxna och andra yrkesläroanstalter samt från högskolor. När utbildning anskaffas skall enligt lagens 12 § från anskaffningspriset dras av de statsandelar och statsunderstöd samt ersättningar från staten som beviljas utbildningsproducenten för denna utbildning.

Arbetskraftsmyndigheterna har köpt arbetskraftspolitisk vuxenutbildning från de yrkesläroanstalter som avses i lagen om yrkesläroanstalter (487/87). Som avdrag från anskaffningspriset har då räknats de statsandelar som beviljats läroanstalten enligt lagen om finansiering av yrkesläroanstalter (494/83).

Enligt 19 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet skall vid beräkning av de enhetspriser för yrkesläroanstalterna som utgör grund för statsandelen inte medtas kostnader för avgiftsbelagda tjänster. Enligt förordningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (820/92) beaktas inte heller elever som deltar i utbildning vilken ordnas som avgiftsbelagd service i det elevantal som används som multiplikator för enhetspriset då grunden för statsandelen beräknas. Utbildning som ordnas som avgiftsbelagd service, till vilken också ovannämnda arbetskraftspolitiska vuxenutbildning hör, beviljas således inte statsandel inom ramen för det nya systemet. I det nya statsandelssystemet betalar arbetskraftsmyndigheterna fullt pris för den utbildning som de köper av yrkesläroanstalterna.

Ett problem vid övergången till det nya systemet är sådan utbildning som arbetskraftsmyndigheterna och en läroanstalt ingått avtal

om före statsandelsreformens ikraftträdande på de villkor som anges i de gamla statsandelsstadgandena och som fortsätter efter det statsandelsreformen trätt i kraft. Avtalen om denna utbildning står i strid med de finansieringsstadganden som träder i kraft i början av år 1993. Det skulle då bli nödvändigt att ändra avtalen om utbildning, vilket skulle innebära mer arbete i förvaltningen och vara oändamålsenligt med tanke på utbildningsarrangemangen. Arbetskraftsmyndigheterna skulle bli tvungna att öka sin egen finansieringsandel motsvarande den statsandel som försvinner med utbildning som redan avslutats.

I vissa fall har de studerande antagits till utbildning innan arbetskraftsmyndigheterna avtalat med läroanstalten om att skaffa utbildningen. Arbetskraftsmyndigheterna har då antagit att avtalen kan ingås enligt tidigare praxis. Inte heller i dessa fall har man kunnat ta hänsyn till statsandelsreformen.

För att avhjälpa dessa missförhållanden föreslås att i 55 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet intas stadganden om finansieringen av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Enligt de föreslagna stadgandena kvarstår grunderna för finansieringsandelarna oförändrade i fråga om sådan arbetskraftspolitisk utbildning som inletts före utgången av år 1992 och avtal mellan arbetskraftsmyndigheterna och läroanstalterna ingåtts före utgången av juli månad 1992 eller till vilken de studerande antagits före utgången av maj månad 1992. Sådan utbildning skall fortsättningsvis beviljas statsandel via det finansieringssystem som tillämpas på yrkesläroanstalterna. Det föreslås att statsandelen beräknas utgående från enhetspriset för läroanstaltsformen i fråga på det sätt som stadgas i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Eftersom skalan för statsandel för driftskostnader i senast nämnda lag är lägre än i lagen om finansiering av yrkesläroanstalter som tillämpas till slutet av år 1992, tillämpas skalan för statsandel för driftskostnader i nämnda lag, som upphävs från början av år 1993, på den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen ända tills utbildningen avslutas.

Finansieringen av denna arbetskraftspolitiska vuxenutbildning via statsandelssystemet för undervisningsväsendet upphör då den påbörjade utbildningen avslutas. De studerandes hemkommuner är inte skyldiga att delta i kostnaderna för arbetskraftspolitisk vuxenut-

bildning, utan staten står för alla utgifter för utbildningen. Av nämnda skäl är det inte ändamålsenligt att bevilja och betala statsandelen för denna utbildning i samband med annan statsandel till undervisningsväsendet. Även den klara uppbyggnaden i datasystemet för statsfinansieringen förutsätter att statsandelen för den arbetskraftspolitiska utbildningen behandlas separat från det övriga finansieringsystemet. Av denna anledning föreslås att statsandelen för nämnda utbildning alltid beviljas och utbetalas till huvudmannen för den läroanstalt som ordnar utbildningen i stället för till elevens hemkommun. Statsandelen betalas två gånger per år, i februari och i oktober.

2. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation

Propositionen ökar i ringa omfattning undervisningsministeriets statsbidragsuppgifter och utbildningsstyrelsens uppgifter i samband med upprätthållande av ett datasystem för statsandelar inom den arbetskraftspolitiska utbildningen åren 1993 -1996. I motsvarande mån minskar propositionen arbetskraftsmyndigheternas förvaltningsuppgifter eftersom man för den utbildning som redan inletts inte behöver vidta avtalsrättsliga och förvaltningsmässiga specialåtgärder med anledning av statsandelsreformen.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Genom att utbetalningen av slutposterna av statsandelarna skjuts upp minskas statens utgifter med omkring 380 miljoner mark år 1993.

Genom att efterfinansieringen blir en alternativ finansieringsform då det gäller anläggningsprojekt uppskattas omkring 300 miljoner mark sparas in i statliga utgifter år 1993.

Avsikten med att häva regleringen då det gäller användningen av vinstmedlen från tippning och penninglotterier är att kunna utöka andelen lagstadgade utgifter av vinstmedel år 1993 med omkring 100 miljoner mark.

Antalet studerande i sådan arbetskraftspolitisk utbildning som inletts före utgången av år 1992 och uppfyller de villkor som anges i den föreslagna 55 § uppskattas till i genomsnitt 2 500 år 1993. Dessa förorsakar en ökning av nettoutgifterna om uppskattningsvis omkring 62 miljoner mark på undervisningsministeriets förvaltningsområde jämfört med ett system där arbetskraftsmyndigheterna helt skulle stå för de kostnader denna utbildning föranleder. Antalet studerande i denna utbildning och kostnaderna för utbildningen minskar kraftigt efter år 1993 och utbildningen avslutas år 1996.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt med det nya statsandelssystemet den 1 januari 1993.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 3 augusti 1992 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/92) 49 § 2 mom. och 55 §, samt fogas till 50 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom. som följer:

49 §

Driftskostnader

Statsandelar som inte betalats ut när denna lag träder i kraft skall betalas ut i lika stora årliga poster under fem år räknat från år 1994. En statsandel som utfaller till betalning skall räknas ut så att 5 procent dras av från skillnaden mellan den enligt de på förhand fastställda statsandelsgrunderna ansökta statsandelen och förskotten samt delbetalningarna. En statsandel som understiger 10 000 mk betalas inte ut. På det belopp som motsvarar en av de nämnda årliga betalningsposterna beräknas under fem år en årlig ränta på sex procent, som betalas ut i samband med posten för 1998.

50 §

Anläggningskostnader

Utan hinder av vad som stadgas i 40 § 3 mom. kan statsandel för anläggningsprojekt beviljas under åren 1993 - 97 på villkor att den betalas under sju år räknat från ingången av kalenderåret efter det då projektet slutfördes, i form av årliga, lika stora belopp. Varje årlig

post betalas före utgången av mars månad och den ökas med en på den obetalda delen av statsandelen beräknad årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta och som räknas från den dag då den första årliga posten har betalats. I ansökan om statsandel bör uppges om sökanden samtycker till detta villkor.

55 §

Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

För yrkesutbildning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) beviljas statsandel på det sätt som stadgas i denna lag, om

1) utbildningen har påbörjats innan denna lag trädde i kraft,

2) arbetskraftsmyndigheten har fattat i 9 § nämnda lag avsett beslut om intagning av studerande till utbildning senast den 31 maj 1992 eller har ingått ett anskaffningsavtal enligt 14 § nämnda lag senast den 31 juli 1992 och

3) för utbildningen har beviljats statsandel med stöd av den lag som nämns i 48 § 1 mom. 3 punkten.

Statsandelen per elev för dem som får i 1 mom. avsedd utbildning beräknas utgående från de i 14 och 52 § avsedda enhetspriserna

enligt den skala för statsandel för driftskostnader om vilken stadgas i den i 48 § 1 mom. 3 punkten nämnda lagen.

Den statsandel om vilken stadgas i denna paragraf beviljas och betalas till huvudmannen

för läroanstalten. Statsandelen betalas två gånger per år vid de tidpunkter som anges i 40 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Helsingfors den 18 september 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Undervisningsminister *Riitta Uosukainen*

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 augusti 1992 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet
(705/92) 49 § 2 mom. och 55 §, samt
fogas till 50 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom. som följer:

Lagen som skall ändras

Föreslagen lydelse

49 §

Driftskostnader

Statsandelar som inte betalats ut när denna lag träder i kraft skall betalas ut i lika stora årliga poster inom fem år från det år denna lag trädde i kraft. En statsandel som utfaller till betalning skall räknas ut så att 5 procent dras av från skillnaden mellan den enligt de på förhand fastställda statsandelsgrunderna ansökta statsandelen och förskotten samt delbetalningarna. En statsandel som understiger 10 000 mk betalas inte ut.

Statsandelar som inte betalats ut när denna lag träder i kraft skall betalas ut i lika stora årliga poster *under fem år räknat från år 1994*. En statsandel som utfaller till betalning skall räknas ut så att 5 procent dras av från skillnaden mellan den enligt de på förhand fastställda statsandelsgrunderna ansökta statsandelen och förskotten samt delbetalningarna. En statsandel som understiger 10 000 mk betalas inte ut. *På det belopp som motsvarar en av de nämnda årliga betalningsposterna beräknas under fem år en årlig ränta på sex procent, som betalas ut i samband med posten för 1998.*

50 §

Anläggningskostnader

Utan hinder av vad som stadgas i 40 § 3 mom. kan statsandel för anläggningsprojekt beviljas under åren 1993 - 97 på villkor att den betalas under sju år räknat från ingången av kalenderåret efter det då projektet slutfördes, i form av årliga, lika stora belopp. Varje årlig post betalas före utgången av mars månad och den ökas med en på den obetalda delen av statsandelen beräknad årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta och som räknas från den dag då den första årliga posten har betalats. I ansökan om statsandel bör uppges om sökanden samtycker till detta villkor.

Lagen som skall ändras

55 §

Användningen av vinstmedel från tippning och penninglotterier 1993

Till betalningen av statsandelar och statsunderstöd för undervisnings- och kulturverksamhet får 1993 användas högst den andel av vinstmedlen från tippning och penninglotterier, med vilken uppgifter, inrättningar och projekt som hör till denna lags tillämpningsområde har finansierats med dessa medel enligt 1992 års statsbudget.

Föreslagen lydelse

55 §

Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

För yrkesutbildning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) beviljas statsandel på det sätt som stadgas i denna lag, om

1) utbildningen har påbörjats innan denna lag trädde i kraft,

2) Arbetskraftsmyndigheten har fattat i 9 § nämnda lag avsett beslut om intagning av studerande till utbildning senast den 31 maj 1992 eller har ingått ett anskaffningsavtal enligt 14 § nämnda lag senast den 31 juli 1992 och

3) för utbildningen har beviljats statsandel med stöd av den lag som nämns i 48 § 1 mom. 3 punkten.

Statsandelen per elev för dem som får i 1 mom. avsedd utbildning beräknas utgående från de i 14 och 52 § avsedda enhetspriserna enligt den skala för statsandel för driftskostnader om vilken stadgas i den i 48 § 1 mom. 3 punkten nämnda lagen.

Den statsandel om vilken stadgas i denna paragraf beviljas och betalas till huvudmannen för läroanstalten. Statsandelen betalas två gånger per år vid de tidpunkter som anges i 40 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.
